

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

ЗАДОРОЖНА-САВЧУК ЛЮДМИЛА МИКОЛАЇВНА

Допускається до захисту:

в.о. завідувача кафедри журналістики
та соціальних комунікацій,

канд.політ.н.,

_____ С.В.Бондаренко

« _____ » _____ 20__ р.

**«ВИСВІТЛЕННЯ У МЕДІА ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСВІДУ ОСІБ, ЩО
ПОБУВАЛИ У ПСИХОТРАВМУЮЧИХ СИТУАЦІЯХ»**

Спеціальність 061 Журналістика

Випускова робота (медіа-проект)

Керівник:

Єрмакова І. О.,

Старший викладач кафедри

журналістики та соціальних комунікацій

Оцінка: ____/ ____/ ____

(бали за шкалою ЄКТС/за національною шкалою)

Голова комісії: _____

(підпис)

Вінниця 2021

ВСТУП

Медіа-проект містить у собі десять інтерв'ю, дев'ять з яких є анонімними. Розмови було проведено у форматі переписки через соціальні мережі, так як майже усі учасники знаходилися у іншому від автора місті. Було використано такі мережі, як Вайбер, Фейсбук та Інстаграм. Також, було одне інтерв'ю, проведене у форматі телефонної розмови та записане на диктофон. Матеріали опубліковано на сайті, створеному автором. Онлайн-ресурс має назву *frankly-speaking*. Його створено на безкоштовній платформі *webnode.com.ua*.

Виходячи з теми медіа-проекту, автор дійшов висновку, що потрібно взяти інтерв'ю в осіб, які потерпали від булінгу та в осіб, які стали учасниками бойових дій. Такі особистості побували в психотравмівних ситуаціях та отримали деякий досвід, який міг би згодитися для людей, що відчували на собі теж саме. Тому в матеріалах містяться висновки та рекомендації інтерв'ююваних, які можуть допомогти тим, хто опинився у схожому положенні.

Автор обрав дані теми, тому що на сьогоднішній день вони є одними з найбільш актуальних. Наприклад, за даними звіту, представленого ЮНІСЕФ від шостого вересня 2018 року, кожний другий учень або учениця віком від тринадцяти до п'ятнадцяти років - приблизно 150 мільйонів дітей у світі - повідомляють, що зазнавали насильства з боку однолітків у школах або поблизу школи. Але ще багато хто про це замовчує. Також, за різними даними, серед усіх бойових втрат учасників бойових дій і ветеранів до двадцяти відсотків – це рішення піти з життя за власним бажанням і негайне його виконання. Ця проблема серед військових і ветеранів – не лише суто українська: так, за даними Міністерства оборони США, кількість тих військових, що пішли з життя таким чином становить близько двадцяти відсотків від усієї кількості загиблих. Серед причин, які спонукають солдата (ветерана) вкоротити собі віку, психологи називають конфлікти, зумовлені

особливостями несення військової служби, а також проблеми у родинному житті по поверненню додому, загальний стан здоров'я та соціально-побутові негаразди тощо. Саме тому автор і питає бійців про стосунки із дружиною, друзями та оточуючими.

Усього, інтерв'ю з бійцями та тими, хто страждав від цькування, по п'ять на кожну тему. Усі герої розмов мають унікальний досвід, який відрізняється від інших. Тому великий відсоток читачів може упізнати себе у цих матеріалах та сформувані для себе правильні висновки. Саме з цієї причини автор і обрав такий жанр, як інтерв'ю.

Об'єктом медіа-проєкту є висвітлення у медіа психологічного досвіду певних категорій суспільства.

Предметом медіа-проєкту є висвітлення у медіа психологічного досвіду бійців АТО та осіб, які потерпали від булінгу.

Мета медіа-проєкту: привернути суспільну увагу до проблеми цькування дітей та дискримінації учасників бойових дій, продемонструвати можливі шляхи вирішення даних проблем.

Відмінністю даного проєкту від інших є те, що у ньому взяли участь звичайні люди, у той час, як в інших проєктах приймали участь або психологи, або експерти, або знаменитості, або ті, хто досягнув великих успіхів у житті.

ОПИС ПРОЄКТУ

Інтерв'ю мають ознаки роздуму та розповіді, оскільки автор висловлює свої міркування на початку кожного матеріалу та у кінці, роблячи висновок, а герой розмови ж розповідає про щось. Дані типи мовлення мають змусити читача замислитися над проблемою, усвідомити її та зрозуміти інтерв'юйованого.

Автор обрав такий жанр, як інтерв'ю, тому що вважає, що воно здатне одночасно і найбільш точно описати ситуацію, і розкрити почуття кожного з героїв.

Матеріали автора викладено у розмовному форматі. Так, у читача має з'явитися думка, ніби той був присутній при розмові.

Так, поєднавши у собі все вищесказане, матеріали автора повинні стати поштовхом до змін на краще, поштовхом до перших кроків у вирішенні проблем цькування та дискримінації, поштовхом до того, аби діти не боялися розповідати про свої проблеми дорослим, а дорослі перестали знецінювати їх тощо.

Інтерв'ю із людьми, які стикалися із цькуванням у свій бік, містять абсолютно різні історії абсолютно різних особистостей. У цих матеріалах можуть впізнати себе і ті, кого цькували вчителі, і ті, кого булила лише одна особа, і ті, кого ображав увесь клас, і ті, хто вмів за себе постояти, і ті, хто мовчав та намагався ігнорувати цю ситуацію тощо. Саме тому інтернет-ресурс автора має привабити до себе велику кількість найрізноманітніших читачів. До того ж, даний сайт може притягнути до себе увагу не лише дітей, а і їхніх батьків, родичів, вчителів та психологів.

Інтерв'ю з учасниками бойових дій містять у собі відмінні одна від одної історії, також. Там є і ті, хто дуже важко переносив повернення додому та адаптацію, і ті, хто переносив усе це легше, і ті, хто повернувся до зони бойових дій, і ті, хто вирішив залишитися вдома, і ті, хто спілкувався із психологом, і ті, хто не мав змоги, бажання чи потреби з ним спілкуватися.

Тому онлайн-ресурс має зацікавити і військових, і їхніх родичів, і їхніх дружин, і, можливо, воєнних психологів та звичайних людей, яким цікава ця тема.

З інтерв'ю із бійцями, можна побачити, що до тих у деяких людей виробилося нерозуміння, негативне ставлення та неповага через те, що ті використовують пільги або через те, що вони не змогли зупинити воєнні дії. Саме тому, учасники бойових дій, переважно, спілкуються із побратимами, родиною або тими, хто ставиться до них із розумінням. Також, через агресивність суспільства, ветерани зони АТО вимушені проявляти агресію у відповідь. Але і ті, хто не мав змоги воювати, часто бувають жорстокі та агресивні, зрештою, чомусь про це не замислюються, що говорить про стереотипізацію та дискримінацію у бік військових. Тому, саме з цієї причини, деякі питання і піднімаються автором.

У розмові з військовими можна, також, побачити, що воєнні психологи недостатньо добре виконують свою роботу, тому що вони: в основному, цікавляться темою суїциду, не з усіма бійцями розмовляють, не сильно допомагають через недостатню кількість зустрічей, не можуть ефективно спілкуватися з бійцями, що виражається у тому, що один із співрозмовників розповів автору матеріалів про те, як п'ятеро учасників бойових дій пішли з життя. Саме для того, аби дізнатися про роботу військових психологів, автор і ставить деякі запитання героям інтерв'ю.

У серії публікацій про АТОвців можна побачити, наскільки є важливою для них якісна підтримка сім'ї та дружини. Бійці зізнаються у тому, що саме ця підтримка і допомагала їм адаптуватися до звичайного життя. Один із них, навіть, говорить, що через те, що у нього не було нормальної підтримки, а були непорозуміння, він пиячив та погано себе почував. Один із учасників бойових дій, навпаки, розповідає про те, як відвів дружину до психолога і той їй пояснив, як потрібно поводитися, аби чоловікові та їй самій було простіше адаптуватися до змін та врегулювати конфлікти. Аби показати важливість підтримки, автор і ставить відповідні питання героям публікацій.

Інтерв'юювані вважають, що для того, аби бійцям було простіше адаптуватися до мирного життя, потрібно: вірити у себе та свої сили, спілкуватися із тими, хто може зрозуміти та із тими, хто пройшов через те ж саме, не замовчувати і не тримати все в собі, знайти собі цікаву справу, побільше спілкуватися, поїхати на відпочинок із сім'єю, не зловживати алкоголем, побільше спілкуватися із родиною, прислуховуватися до порад родини і психологів, берегти свої сім'ї і не «рубати з плеча». Саме, аби почути такі поради, автор і ставить відповідні питання інтерв'ююваним.

Герої інтерв'ю вважають, що для того, аби ветеранам було легше повернутися до звичайного життя, в країні треба: зробити хороші реабілітаційні центри або бази відпочинку, виконувати свої обіцянки тим, хто їх дає, аби все робилося через закон, а не через гроші чи знайомих, працювати не лише з бійцями, а й із рештою населення України, аби воно змінило ставлення до ветеранів, створити Раду ветеранів у кожному місті чи районі, аби бійці відчували себе потрібними, поміняти владу так, аби рішення ПУ знаходили підтримку. Як можна побачити, усі бійці мають різні точки зору, але майже всі з них дотримуються думки, що влада повинна дотримуватися своїх обіцянок.

Інтерв'юювані, які потерпали від булінгу, зізналися, що їх цькували через матеріальний стан, расу, оцінки та зовнішній вигляд. Одна дівчина, навіть, розповіла про те, як її цькувала вчителька, інша ж розповіла про те, як їй з усім цим допоміг упоратися психолог.

Троє з п'яти інтерв'ююваних на дану тему зізналися, що батьки їх не підтримували, звинувачували та знецінювали проблему. Дехто, навіть, просив дорослих про зустріч із психологом, на що відповіли відмовою. Тому автор у своїх матеріалах і зачіпає відносини батьків та дітей, аби дізнатися, що саме відчували тоді школярі та чого б їм хотілося тоді.

У трьох із п'яти випадків герої інтерв'ю розповіли про халатність та байдужість вчителів та класних керівників. Тому що вони бачили, що

відбувається у дитячому колективі, але ніяк не намагалися тому зарадити. Одну з них, взагалі, була вчителька.

У кожному із випадків можна помітити, що шкільні психологи ніяк не були задіяні у конфлікти учнів, що говорить про те, що вони не виконували свої робочі обов'язки, як того від них вимагала ситуація.

Прочитавши матеріали можна зрозуміти, що той факт, що учень захищається та активно відстоює себе, зовсім не означає того, що булери від того відчепляться. Але, також, можна побачити, що те, що школяр намагається ігнорувати проблему та не звертати увагу на кривдників, не гарантує йому спокійного життя у класі. Саме тому автор звертає увагу на те, що головним захисником для дитини має бути хтось із батьків, або ще краще – обидва.

Інтерв'юювані радять тим, хто стикнувся із цькуванням: не тримати це у секреті та розповісти дорослим, піти до психолога і не соромитися цього, не давати булерам фідбеку, відокремити себе від ситуації та проаналізувати, чому це трапилося, зрозуміти, що життя після цього не закінчується і потім будуть хороші ситуації у житті та придуть справжні друзі.

Герої публікацій дали і батькам, чиї діти потерпають від булінгу, деякі рекомендації. Наприклад: безумовно любити своїх дітей, розвивати в дитини адекватну самооцінку та вміння захищатись, розвивати довірливі стосунки із дитиною, звернутися із дітьми до психолога, не применшувати серйозність ситуації. Всі ці рекомендації, хоч і вимовлені з різних вуст, повинні бути прийняті до уваги батьками. Саме тоді, коли усі ці пункти будуть виконуватися, дитина буде себе любити і поважати, тому інші не посміють переступати через її особисті кордони, якщо ж посміють, учень може сміливо звернутися по допомогу до батьків, адже знатиме, що його почують, зрозуміють та допоможуть.

Взагалі, автор вважає, що в обох темах мають місце великі проблеми, як і з психологами, як спеціалістами, які мають допомагати людям та якісно виконувати свою роботу, так і з родиною, як людьми, які повинні розуміти та

підтримувати. Тому автор вважає, що у обох випадках, аби допомогти вирішити ситуацію, можна було б: приймати на роботу лише тих психологів, які справді люблять своє діло, проводити регулярні виховні години з учнями на тему цькування, проводити тренінги для сімей бійців, аби обом сторонам було простіше порозумітися та адаптуватися, відправляти військових у санаторій, по завершенню служби, де їм буде надана необхідна кваліфікована психологічна допомога, проводити розмови з вчителями на тему екологічного усунення дитячих конфліктів, розмовляти із батьками учнів, що потерпають від цькування чи є булерами про те, як правильно підтримувати чи виховувати дітей, провести розмови чи якісь акції для суспільства, аби вони дізналися та зрозуміли, як себе почувають ветерани та як із ними потрібно поводитися, аби між бійцями та простими людьми склалося екологічне спілкування.

ТЕХНІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Процес створення медіа-проєкту почався із вибору теми для продукту. Оскільки, у медіа тема повернення та адаптації ветеранів АТО погано розкрита, автор вирішив обрати її. Також, автором було прийняте рішення, взяти до висвітлення тему цькування, адже, незважаючи на те, що вона, здавалось би, достатньо добре розкрита, проблема досі нікуди не ділася та діти досі потерпають від булінгу. Тому автор захотів провести анонімні інтерв'ю з особами, які побували в таких психотравмуючих ситуаціях та дізнатися про їхній досвід.

За платформу автор обрав сайт, який отримав назву «frankly-speaking», адже герої розмов, справді, розмовляють відверто. До того ж, сучасна молодь майже про все дізнається через інтернет. Сайт було створено за допомогою конструктора webnode.com.ua, який зручно читати і з телефону, і з комп'ютера.

Наповнення онлайн-ресурсу дописами почалося після того, як було проведено кілька інтерв'ю. Автор знайшов потрібні зображення у гуглі та додав їх у публікації, не забувши вказати ресурс, звідки вони були взяті.

Знайти героїв для інтерв'ю було не складно. Спочатку автор попросив відгукнутися потрібних людей через сторіс у Інстаграмі, але відповіла лише одна дівчина. Потім автор попросив допомоги у знайомих, аби допомогли у пошуку, тоді йому порадили ще трьох осіб. Автор попросив цих особистостей дати контакти знайомих, які були у такій же ситуації. Потім автор, побачивши, що йому не вистачає трьох чоловік, яких цькували, у Інстаграмі за допомогою хештегів знайшов пости про булінг і написав тим, хто писали коментарі та, навіть, одній блогерині.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пять лет назад началась активная фаза АТО на Донбассе. (Тут взято фото). URL: <https://m.allkharkov.ua/news/pro/piat-let-nazad-nachalas-aktivnaia-faza-ato-na-donbasse.html>
2. Украинским военным увеличили выплаты за службу в зоне АТО. (Тут взято зображення). URL: <https://dengi.ua/finance/1805238-ykrainskim-voennim-yvelichili-viplati-za-slyjby-v-zone-ato>
3. UNICEF Ukraine: 89% школьников сталкиваются с буллингом. URL: <https://womo.ua/unicef-ukraine-49-shkolnikov-stalkivayutsya-s-bullingom/>
4. Оккупанты обстреляли украинских военных возле Песков. (Тут взято фото). URL: <https://www.ukrinform.ru/rubric-ato/3009025-okkupanty-obstrelali-ukrainskih-voennyh-vozle-peskov.html>
5. Итоги 22.02: Конец АТО и критика Евросоюза. (Тут взято фото). URL: <https://korrespondent.net/ukraine/events/3944070-ytohy-2202-konets-ato-y-krytyka-evrosouiza>
6. АТО: Під Тарамчуком був бій. (Тут взято фото). URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/2154197-ato-pid-taramcukom-buv-bij.html>
7. «Тільки живи»: як врятувати ветерана від суїциду. (Інформацію використано у вступі). URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30036757.html>
8. ЮНІСЕФ представив новий звіт щодо насильства серед дітей. (Інформацію використано у вступі). URL: <https://rescentre.org.ua/novyny/yunisef-predstavyyv-novyi-zvit-shchodo-nasylstva-sered-ditei>
9. Буллинг в школе: как его обнаружить и что делать – полезные советы. (Взято зображення). URL: https://education.24tv.ua/ru/bulling-uchenikov-shkole-ego-najti-poslednie-novosti-ukrainy_n1595135
10. Инцидент произошел в школе "Логос". Тут 14-летняя ученица отправляла однокласснице порнографические материалы и унижала ее.

Мать девочки, которая устроила буллинг оштрафовал суд, передает "ЗаБор".. (Взято зображення). URL: <http://zabor.zp.ua/www/content/v-zaporozhe-sud-oshtrafoval-na-1-tysyachu-griven-mamu-shkolnitsy-kotoraya-ustroila-v-sotsset>

11. Що робити, якщо є підозра про булінг – алгоритм дій. (Взято зображення). URL: <https://nus.org.ua/articles/shho-robyty-yakshho-ye-pidozra-pro-buling-algorytm-dij/>
- 12.И ПОДЕЛОМ: В УКРАИНЕ ЗА БУЛЛИНГ ВПЕРВЫЕ НАКАЗАЛИ ПО ЗАКОНУ. (Взято зображення). URL: <https://dn.vgorode.ua/news/sobytyia/388525-y-podelom-v-ukrayne-za-bullynh-vpervye-nakazaly-po-zakonu>
- 13.Буллинг (травля) – не новая проблема для наших учебных заведений. (Взято зображення). URL: <https://advokat-gosteva.com.ua/blog/buling-2/>